

ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ

ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ.

ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਤਨਖਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਮਦਨ-ਕਰ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਇਆ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਤਨਖਾਹ ਲੈਣ ਦਾ ਉਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਕਿ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਆਮਦਨੀ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਤਿੰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਵਿਭਾਗ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਫੀਸ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਰੁਪਏ।

250

ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ, ਜੇ ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਪਰਾਧੀ

ਆਰ.ਪੀ. ਖੋਸਲਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ.

ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਕਰਨੈਲ ਕੌਰ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1958 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 13271

ਜ਼ਾਬਤਾ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ (V of 1898)—ਸੈਕਸ਼ਨ 488—ਜਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ—ਜਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ—ਧਾਰਾ 488(3) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ—ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ—ਕੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸਬੂਤ ਦੇ, "ਅਣਗਹਿਲੀ" ਜਾਂ ਪਤੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ "ਇਨਕਾਰ"—“ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ”—ਦਾ ਅਰਥ—ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ—ਕੀ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ—ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ—ਕੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 488 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਤਾਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਪਤਨੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ (1) ਪਤੀ ਕੋਲ ਕਾਫੀ ਸਾਧਨ ਹਨ, ਅਤੇ (2) ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਕੋਲ ਅਣਗੌਲਿਆ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਪਤਨੀ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਮੰਗਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜਿਸ ਤੋਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਵਜੋਂ ਪਤੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 488 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 488, ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਵਿੱਚ "ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਤਨੀ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਉਸ ਕ੍ਰਮ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਰੋਵੀਸੋ ਦਾ ਲਾਭ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਬਿਨੈਕਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਜੇ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। "ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਤਨੀ" "ਛੱਡੀ ਪਤਨੀ" ਦਾ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੋਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 488 ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਲੋੜਾਂ, ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 488, ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ, ਇੱਕ ਉਪਚਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿਛਾਖੜੀ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਬਿਨੈਕਾਰ ਲਈ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਆਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਮਾਲਕਣ ਲਿਆ ਹੈ।

ਐਸ.ਐਮ. ਬੇਲਾ ਰਾਈ ਚੈਟਰਜੀ ਬਨਾਮ ਭੂਪੁਲ ਚੰਦਰ ਚੈਟਰ ਜੀ (1), ਦ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਮਾਉਂਟ ਅਨਵਾਰਬੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2), ਭਾਰਤ ਭੂਸ਼ਣ ਬਨਾਮ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰੀ, (3), ਗੁੰਨੀ ਬਨਾਮ ਬਾਬੂ ਲਾਲ, (4), 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। .

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956 ਕੈਲ. 134

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1953 ਨਾਗ 133

(3) 1955 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 328

(4) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1952 ਐਮ.ਬੀ. 131

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਸਾਧੂ ਰਾਮ, (1), ਅਤੇ ਕੁੰਤੀ ਬਾਲਾ ਦਾਸੀ ਬਨਾਮ ਨਬੀਨ ਚੰਦਰ ਦਾਸ, (2), ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਧਾਰਾ 435/439 ਕਰੋੜ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੇਧ ਲਈ ਪੀ.ਸੀ. ਐਚ.ਡੀ. ਲੁੰਬਾ, ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਹਿਸਾਰ, ਨੇ ਮਿਤੀ 17 ਜੁਲਾਈ, 1958 ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼. ਜੀ ਐਲ ਨਾਗਪਾਲ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਮਿਤੀ 24 ਮਾਰਚ, 1958 ਨੂੰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਕਰਨੈਲ ਕੋਰ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ, ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਵਜੋਂ 50 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ।

ਪੀ.ਸੀ. ਪੰਡਿਤ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

ਐਨ.ਐਸ. ਕੀਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਆਰ. ਪੀ. ਖੇਸਲਾ, ਜੇ.— ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 488 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪਤਨੀ ਕਰਨੈਲ ਕੋਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ 15 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਤਨੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਇੱਕ ਧਨਾਢ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਕਰੀਬ 400 ਵਿੱਖੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਟਰੈਕਟਰ ਨਾਲ ਵਾਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਟਾ ਚੱਕੀ ਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। 300 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ। ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀਆਂ, ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਔਲਾਦਾਂ ਲਈ ਭੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ 1st ਕਲਾਸ, ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਿਨੈ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਤਨੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੂੰ 50 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ। ਪਤੀ ਕਰਨੈਲ ਕੋਰ, ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇਵੇਂ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ,

(1) ਸੀ.ਆਰ. 1958 ਦਾ ਆਰ. 937

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1955 ਕੈਲ. 108

ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਪਤੀ, ਸੇਧ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਪਰ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ।

ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਪਤੀ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲਾਂ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 488 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਪਤੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਮਾਲਕਣ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਤਨੀ ਦਾ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ, ਹੁਣ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਐਕਟ (1949 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰ. IX) ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੋਧ ਐਕਟ, 1952 (ਐਕਟ ਨੰ. XLVIII of 1952), ਹੁਣ ਓਪਰੇਟਿਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਭੁਲੇਖਾ ਹੈ, ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੋਧਣ ਵਾਲੇ ਐਕਟ, 1952 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸੀ, ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਪਾਰਸਲ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੋਧਣ ਵਾਲਾ ਐਕਟ ਸਿਰਫ ਸੋਧ ਐਕਟ (1949 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰ. IX) ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਇਸਦੀ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਹੱਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰਭਜਨ ਕੌਰ (1), ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਰਿਪੀਲਿੰਗ ਐਂਡ ਅਮੈਂਡਿੰਗ ਐਕਟ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ- “ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਐਕਟ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਸਫਾਈ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇੱਕ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ। ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

(1) 1955 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 24

ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕਰਨੈਲ ਕੋਰ
ਆਰ ਪੀ ਖੇਸਲਾ, ਜੇ.

ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬੇਲੋੜੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਐਕਟਿੰਗ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬਚਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਰੱਦ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 1952 ਦਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੋਧਣ ਵਾਲਾ ਐਕਟ ਵੀ ਦੇ ਸਿਰੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਕੁਝ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ। ਇਸਨੇ 1949 ਦੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਧਾਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ: -

'ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਟ ਦੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਐਕਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ * * * *'

ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ 1949 ਦਾ ਐਕਟ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਦਾ ਅਸਲ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਅਤੇ ਜੇ ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਪਾਰਸਲ ਆਇਆ ਹੈ, ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। 1952 ਦਾ ਐਕਟ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦੇ ਇਕੋ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਪੁਰਾਣੇ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਮਾਤਰਾ।"

ਆਦਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਾਂਗਾ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 488 ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਕੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਤਨੀ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਯਕੀਨੀ ਹੈ।

ਫਿਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇੱਕ ਪਤੀ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ tR-p-KH0818-J ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਪਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਮੰਗਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸੀ। ਐਸ.ਐਮ. ਬੇਲਾ ਰਾਣੀ ਚੈਟਰਜੀ ਬਨਾਮ ਭੂਪਾਲ ਚੰਦਰ ਚੈਟਰਜੀ (1), ਅਤੇ ਦ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਮਾਉਂਟ ਅਨਵਾਰਬੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2), ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਲੀਲ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਪੁਰਦਗੀ ਇਹ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 488 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਬੂਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਪਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ. ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ (3) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਜੋ ਕਿ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ, ਦਾ ਮੁੱਖ, ਧਾਰਾ (1) ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਆਧਾਰ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪਤਨੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ। ਧੰਨ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਸਾਧੂ ਰਾਮ (3), ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਜੇ.ਐਸ.ਐਮ. ਬੇਲਾ ਰਾਣੀ ਦੇ ਕੇਸ (1), ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 488 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਪਤੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੀ। ਜਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਕੁੰਤੀ ਬਾਲਾ ਦਾਸੀ ਬਨਾਮ ਨਬੀਨ ਚੰਦਰ ਦਾਸ (4) ਵਿਚ, ਗੁਹਾ, ਜੇ. ਮੈਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਾਂਗਾ

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956 ਕੈਲ. 134

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1953 ਨਾਗ 133

(3) ਸੀ.ਆਰ. 1958 ਦਾ ਆਰ. 937

(4) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1955 ਕੈਲ. 108

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੇਸ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਗੁਜ਼ਾਰਾ-ਪੂਰਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤਾਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਪਤਨੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ (1) ਪਤੀ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਧਨ ਹਨ, (2) 'ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸ ਨੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਪਤਨੀ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਮੰਗਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜਿਸ ਤੋਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ (3) ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਜੋਂ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: -

“ਬਸ਼ਰਤੇ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ * * * *

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਸ (ਪਤੀ) ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਤੀ ਨੇ ਪਤਨੀ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਦੋ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗਾ, ਜੇ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪਤੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 488 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਵਿਧੀ ਨੇ ਇਸਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਬਿਨੈਕਾਰ ਵਜੋਂ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ। "ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ" ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿਚਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਤਨੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਲਾਭ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਪਤੀ ਨੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਵਾਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। "ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਤਨੀ" ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਤਲਬ ਹੈ "ਕੋਈ ਹੋਰ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ" ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਉਸ ਕ੍ਰਮ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲਾਭ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਬਿਨੈਕਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਜੇ ਉਹ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਭੂਸ਼ਣ ਬਨਾਮ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰੀ (1), ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਨੇ "ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਤਨੀ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ "ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੀ ਪਤਨੀ" ਦਾ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਕੁੰਤੀ ਬਾਲਾ ਦਾਸੀ ਦਾ ਕੇਸ (2) ਵੀ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਉਸ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 488 ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ, ਧਾਰਾਵਾਂ (1) (2) ਅਤੇ (3) ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ.ਸੀ. ਪੰਡਿਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਵਿਆਹ 1949 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਹੋਏ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਪਤਨੀ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਲਾਭ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੋਏ ਸਨ

(1) 1955 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 328

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1955 ਕੈਲ. 108

1948 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਸਵਾਲ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਪਿਛਾਖੜੀ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਪਚਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿਛਾਖੜੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਬਿਨੈਕਾਰ ਲਈ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ਼ਰਤ. ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਦੀਕਸ਼ਿਤ, ਜੇ., ਗੁੰਨੀ ਬਨਾਮ ਬਾਬੂ ਲਾਈ (1) ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ: -

“ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (ਸੇਧ ਐਕਟ) 1949 ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਪਤੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸੇਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਮਾਲਕਣ ਲਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 488 ਵਿੱਚ।

ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ (3) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪਤੀ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਧਾਰਾ 488, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ, ਹੁਣ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪਤੀ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰਫੋਂ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਪਤਨੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਹ ਤੱਥ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪਤੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿਦਵਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1952 ਐਮ.ਬੀ. 131

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪਤੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਘੱਟ ਹੋਣ, ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਕਿ ਪਤੀ ਨੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਖੋਜ ਸਾਰੇ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਓਵਰਲੈਪ ਵਿੱਚ ਫੈਲਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 8 ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪਤੀ ਨੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਭਾਗ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

“ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਲਈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਪਤਨੀ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਭ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, ਉਸ ਕੋਲ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਤੀ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਬਚਾਅ ਸੀ।

ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਤਨੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਾ-ਖਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, 50 ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ

ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ, ਜੇਕਰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ, ਉਦਾਰਤਾ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਗਲਤੀਆਂ. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ ਕਾਫ਼ੀ ਸਾਧਨਾਂ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਹੈ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਾਂਗਾ।

ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ

ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ

ਆਈ.ਡੀ.ਦੁਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ.

ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ -ਪਟੀਸ਼ਨਰਜ਼।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ...

1959 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 212.

ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ (1911 ਦਾ III)—ਸੈਕਸ਼ਨ 240—ਨਿਯਮ 6 ਅਤੇ 8—“ਰੋਲ”—ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ—ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਅਰਥ, ਭਾਵੇਂ ਹਰੇਕ ਹਲਕੇ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਰੋਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਜਾਵੇ—ਚੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ—ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ—ਦੀ ਰਚਨਾ ਚੋਣ ਖੇਤਰ—ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਧੀ—ਚੋਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਰੋਲ—ਕੀ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 240 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ “ਰੋਲ” ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਅਰਥ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 8 ਇੱਕ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹਰੇਕ ਹਲਕੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਰੋਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 6 ਅਤੇ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹਰੇਕ ਹਲਕੇ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਰੋਲ ਇੱਕ ਵੈਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੂਰਣ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਨੁਕਸਦਾਰ ਰੋਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰ ਕੋਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਰੋਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕਾਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਮਝਣ ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Translated by Balwinder Singh.

Translator